

MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE,
RIBARSTVA I RURALNOG RAZVOJA

REFORMA SUSTAVA POLJOPRIVREDNE POTPORE U HRVATSKOJ U RAZDOBLJU 2010-2013

**Konceptualni okvir
za poljoprivrednu politiku
u pretpristupnom razdoblju**

Zagreb, veljača 2010.

REFORMA SUSTAVA HRVATSKE POLJOPRIVREDNE POTPORE U RAZDOBLJU 2010. – 2013. GODINE

Konceptualni okvir za poljoprivrednu politiku u pretpristupnom razdoblju

1. SAŽETAK

Sustav poljoprivredne potpore u Hrvatskoj provodi se kao i u zemljama EU putem mjera politike u tri osnovna područja:

- izravna plaćanja (potpora dohotku)
- interventne mjere za uređenje tržišta
- mjere potpore ruralnom razvoju

Međutim, još uvijek postoje važne razlike u provedbi mjera poljoprivredne politike u Hrvatskoj u odnosu na EU u sva tri područja¹. Proces prilagodbe zajedničkoj poljoprivrednoj politici EU odvija se intenzivno u sva tri područja uz istodobno jačanje i izgradnju administrativnih kapaciteta za puno preuzimanje pravne stečevine EU. Jedno od najzahtjevnijih područja prilagodbe je područje **izravnih plaćanja**. Zadnjih je nekoliko godina došlo do bitnih promjena politike u EU. Jednako tako će do očekivanog hrvatskog ulaska u EU 2012. godine doći do novih promjena zajedničke politike. Sve to je važno uzeti u obzir kod utvrđivanja okvira za hrvatsku politiku u pretpristupnom razdoblju u cilju što lakšeg integriranja sektora na zajedničko tržište. Preostalo je malo vremena za usvajanje neophodnog zakonskog okvira kojim će se urediti ovo područje i osigurati daljnje promjene i prilagodbe.

Hrvatska Vlada je odlučna okončati pregovarački proces tijekom 2010. godine. To podrazumijeva i reformu politike izravnih plaćanja što je jedno od neformalnih **mjerila** za okončanje pregovora u poglavlju 11. Promjene politike su nužne i što se važećim sustavom ne može najbolje odgovoriti izazovima globalnih promjena a što se itekako odražava i na hrvatske proizvođače i hrvatski ruralni prostor. U tom je smislu usklađivanje sa zajedničkom politikom EU najbolji način za ostvarivanje hrvatskih dugoročnih ciljeva. Svako daljnje odlaganje bi moglo dugoročno ugroziti održivi razvoj poljoprivrede i ruralnog prostora u Hrvatskoj nakon ulaska u EU. Stoga je jedan od osnovnih ciljeva reforme politike potpore da se **smanje negativni a pojačaju pozitivni učinci** budućeg integriranja RH u članstvo EU. U tom je kontekstu pitanje reforme politike izravnih plaćanja najvažnije. Ponajprije zbog obujma proračunskih sredstava koja se izdvajaju za ovu namjenu ali i zbog općenite predodžbe u među poljoprivrednicima da je riječ o ključnom instrumentu poljoprivredne politike kojim se štiti njihov dohodak.

Za Vladu RH i Ministarstvo je važno da se poljoprivrednicima kao osnovnoj partnerskoj skupini izloži **cjelovita slika** pridruživanja uz sve koristi ali i potencijalne rizike koje donosi članstvo. Važno je uočiti da će Hrvatskoj biti na raspolaganju znatno viša sredstva za potporu poljoprivredi i ruralnom razvoju kada postane članica. Međutim, to će se ostvariti isključivo ukoliko se pravodobno i kvalitetno pripremi poljoprivredni sektor za nove politike koje će se primjenjivati od ulaska u EU. Te nove politike donijeti će različite izazove ali i mogućnosti a ti izazovi se neće odnositi samo na područje izravnih plaćanja.

¹ Činjenica je da postoje i neke bitne razlike u provedbi zajedničke politike između pojedinih zemalja članica što ukazuje na iznimnu kompleksnost ovoga područja i zahtjevnost u pogledu ispunjavanja uvjeta od strane novih zemalja pristupnica.

Stoga se najprije daje **širi konceptualni okvir** unutar kojeg će se provesti nastavak reforme politike izravnih plaćanja a što uključuje slijedeće važne sastavnice:

- **Konsolidacija** poljoprivrednog **proračuna** i utvrđivanje financijskog okvira za 1. i 2. stup poljoprivredne potpore do 2013. godine uz primjenu instrumenata financijske discipline na sličan način kao i u EU;
- Progresivni **rast udjela proizvodno nevezanih izravnih plaćanja** ('de-coupled support') u skladu s pravilima EU;
(Porast udjela nevezanih plaćanja u ukupnim plaćanjima s Ø 52% za razdoblje 2009.-2010. na 67% za godinu 2011; smanjenje broja stavaka s proizvodnom potporom na samo 8, uključujući krave dojlje, ovce i koze, u odnosu na sadašnjih 37 stavaka; utvrđivanje sektorskih plafona proizvodno vezane i ukupne potpore; primjena LPIS-a u obradi zahtjeva za izravna plaćanja za 2011. kao i nekih elemenata višestruke sukladnosti);
- Primjena **SPS regionalnog modela** izravnih plaćanja od **2012. godine**;
(RH jedna regija; razlike u visini osnovnog plaćanja po hektaru: livade i pašnjaci/ostalo poljoprivredno zemljište (omjer 1:3); proizvodno vezana SPS plaćanja: krave dojlje (100%), ovce i koze (50%); primjena nacionalne rezerve za neke osjetljive sektore putem dodatnih vrijednosti osnovnih prava na plaćanje; referentno razdoblje za nacionalnu rezervu: 2011. godina; posebna prava na plaćanje za farme bez zemlje: mliječni i goveđi sektor, ovce i koze);
- Primjena mehanizma **državne pomoći** ('existing state aids') putem proizvodno vezanih plaćanja u **prijelaznom razdoblju** do 2014. za pojedine osjetljive sektore (ukupno 4 stavke uz njihov zbirni udio u ukupnim plaćanjima do najviše 5%);
- Progresivna **modulacija izravnih plaćanja** u cilju ravnomjernije distribucije potpore (primjena u skladu s načelima politike i modulacijskim stopama EU, te uz utvrđivanje praga za primjenu od 100.000 kuna po gospodarstvu);
- Primjena eventualnih **tržišnih intervencija** tijekom razdoblja 2010. i 2011. godine u **skladu s mjerama EU** za uređenje tržišta (moguća odstupanja samo u iznimnim slučajevima ali unutar utvrđenog financijskog okvira za 1. stup);
- Postupna **reorijentacija na ruralni razvoj** uz progresivni rast proračuna za mjere ruralnog razvoja od 2011. i maksimalno korištenje IPARD sredstava EU;
- Nastavak **postupne liberalizacije** poljoprivredne trgovine s EU od 1. siječnja 2011. u cilju 'mekanijeg prizemljenja' i pripreme gospodarstva na ukidanje svih carina od dana ulaska RH u EU;
- Maksimalno **jačanje** i daljnja **izgradnja administrativnih kapaciteta** u cilju porasta apsorpcije i korištenja sredstava iz fondova EU, te stalna komunikacija s **partnerskim skupinama** u pogledu mjera politike koje se poduzimaju.

2. REFORMA POLITIKE IZRAVNIH PLAĆANJA: UVOD I POZADINA

U srpnju 2009. stupio je na snagu novi Zakon o državnoj potpori poljoprivredi i ruralnom razvoju. Njime je pojednostavljen sustav izravnih plaćanja smanjenjem broja razreda potpore te je uvedeno osnovno plaćanje u biljnoj proizvodnji kao oblik proizvodno nevezanog plaćanja. Propisani su mehanizmi financijske discipline te utvrđena visina jediničnih plaćanja za 2009. i 2010. godinu. Propisan je i okvir na temelju kojeg se započelo s izgradnjom LPIS-a kao i sustava kontrole IAKS.

Donošenjem Zakona napravljen je prvi važan korak u približavanju hrvatskog sustava izravnih plaćanja u poljoprivredi sustavu koji se primjenjuje u Europskoj uniji. U preostalom pretprijetnom razdoblju provest će se dodatne zakonodavne i administrativne prilagodbe radi lakšeg prijelaza na SPS sustav izravnih plaćanja danom ulaska RH u EU.

Predloženi koncept predstavlja stoga nastavak reforme započete donošenjem Zakona o državnoj potpori poljoprivredi i ruralnom razvoju u skladu s načelom postupnosti na kojem se ovaj Zakon temelji. Koncept polazi od pretpostavke da će Hrvatska 2012. biti članica Europske unije. Pri tome se uzima u obzir proračunski okvir za 2011. godinu, kao i financijski paket za Hrvatsku za razdoblje 2012.-2013. godine predložen od strane EK.

3. FINACIJSKI OKVIR ZA PROVEDBU REFORME

3. 1. Financijska ograničenja i smjernice planiranja Državnog proračuna

Financijski okvir je najvažnija opća odrednica za provedbu bilo kojeg koncepta reforme. Međunarodna praksa često bilježi slučajeve disproporcije između nominalnih prava korisnika poljoprivredne potpore i proračunskih mogućnosti. U Hrvatskoj to posebice dolazi do izražaja tijekom 2009. godine i to za obje najvažnije stavke poljoprivredne potpore: izravna plaćanja i investicijsku potporu. Sigurno je da sužene mogućnosti proračunskog sufinanciranja proizlaze dijelom i zbog globalne financijske i ekonomske krize koja nije zaobišla ni Hrvatsku. Međutim, činjenica je da je visoka razina nominalnih prava na potporu koja je proizlazila iz različitih programa potpore, u određenoj mjeri doprinijela financijskim poteškoćama.

Godina 2010. će prema ocjeni Vlade RH, između ostalog, biti godina stabilizacije državnih financija. Koncem 2009. u Hrvatskom je saboru po prvi puta utvrđen trogodišnji proračunski okvir za razdoblje 2010.-2012.godine, uključivo i proračunski okvir za poljoprivredne potpore. Ministarstvo će maksimalno racionalno i odgovorno upravljati raspoloživim proračunom, poglavito učiniti najviše što je moguće kako bi se u najvećoj mogućoj mjeri iskoristila pretprijetna EU sredstva².

3. 2. Financijska disciplina i modulacija

U postojeći Zakon o državnoj potpori poljoprivredi i ruralnom razvoju ugrađene su odredbe o financijskoj disciplini. Mehanizam je vrlo jednostavan. Najprije se utvrđuje ukupna financijska omotnica na razini proizvodne godine a potom stavlja u odnos s raspoloživim proračunom. Ukoliko omotnica premašuje raspoloživi proračun, nužno je provesti smanjenje nominalnih prava. Međutim, uočeno je da dvije stvari zaslužuju da budu još jasnije uređene. Prvo, potrebno je utvrditi preciznije rokove unutar kojih se mora provesti usklađivanje raspoloživog

² Nakon SAPARD-a, Hrvatskoj će biti na raspolaganju sredstva IPARD koja iznose približno 125 milijuna EURA za programsko razdoblje 2007.-2011. godine.

proračuna i ukupne omotnice. Drugo, potrebno je precizno normirati kako se provodi to usklađenje na razini pojedinih sektora³.

Prijedlog novog zakona sadržavat će odredbe o sektorskim financijskim plafonima za izravna plaćanja od 2011. godine kao i o ukupnoj omotnici što će zahvaljujući usvojenom trogodišnjem proračunu biti poznato unaprijed. To će olakšati planiranje i donošenje odluka kako na razini gospodarstava tako i za administrativno praćenje. Već od 2010. godine na tragu prakse u EU, jasno će se razdvojiti financijsko praćenje: (a) stvorenih obveza po osnovi proizvodne godine i (b) obveza plaćanja tijekom proračunske godine.

Mehanizam modulacije koji je razvijen u EU, a koji je ugrađen i u hrvatski zakon 2009., posredno osigurava kontinuirani porast sredstava za ruralni razvoj u pretpristupnom razdoblju. Međutim, u tehničkom smislu nije riječ o dodatnim sredstvima u odnosu na utvrđeni proračun. *De facto* je riječ o određenim uštedama koje će pripomoći da ne dođe do jako velikih smanjenja nominalnih prava za izravna plaćanja za proizvodne godine 2009.-2010. Progresivna modulacija koja je dogovorena u EU unutar revizije Zajedničke poljoprivredne politike u studenom 2009 ('Health Check') glavninu sredstava modulacije preusmjeriti će za potrebe politika kao odgovor na 'nove izazove' (klimatske promjene, briga o okolišu, posebice zaštita vode, tla i atmosfere). Premda je mehanizam modulacije u Hrvatskoj formalno uveden prije nekoliko godina, tek od proizvodne 2009. godine osigurani su i svi tehnički preduvjeti da se započne s njegovom primjenom.

Značajno obilježje postojećeg sustava izravnih plaćanja u Hrvatskoj je koncentracija isplata na mali broj korisnika. Tako je u 2008. godini 86,6% od ukupnog broja korisnika dobilo do 5000 EUR i za te namjene je isplaćeno 26% od ukupnog proračuna za izravna plaćanja. Istodobno, približno 0,2% od ukupnog broja korisnika dobilo je iznad 100 tisuća EUR, a toj je skupini isplaćeno 25% od ukupnog proračuna za izravna plaćanja.

Nedavnim izmjenama postojećeg Zakona koje su usvojene početkom 2010. godine, povećan je prag primitaka po osnovi izravnih plaćanja za aktiviranje mehanizma modulacije⁴. Ovim konceptom se uz navedenu izmjenu predlaže daljnje usklađivanje s EU za zadnju godinu primjene prije ulaska RH u EU i to za korisnike koji godišnje dobivaju više od 100.000 kuna. Procijenjeno je da će se efektivno uštedjeti po osnovi modulacije tijekom razdoblja 2009.-2011. godine nešto manje od 5% sredstava od ukupne omotnice za izravna plaćanja za to razdoblje a njome će biti obuhvaćeno oko 5% ukupnog broja korisnika.

3. 3. Financijski paket EK za Hrvatsku za razdoblje 2012. – 2013. godine

Članstvo u EU donosi potencijalno visoke mogućnosti plaćanja sektoru ali istodobno i obveze transfera domaćih sredstava u proračun EU. Koncem listopada 2009. g., obznanjen je prijedlog financijskog paketa EK za Hrvatsku koji predmnijeva članstvo od 1. siječnja 2012. godine. Hrvatsku očekuje približno 483 milijuna eura za mjere ruralnog razvoja za razdoblje 2012.-2013., te 144 milijuna eura za tržišne mjere i izravna plaćanja u poljoprivredi.

³ Posebne poteškoće proizvođača u sektoru mlijeka što je zabilježeno u cijeloj Europi, kao i postojeća mjesečna dinamika isplata izravnih plaćanja u Hrvatskoj, nametnuli su kao nužnost rješenje o zadržavanju 100% nominalne razine potpore za mlijeko na uštrb plaćanja u ostalim sektorima. Za ostala plaćanja za proizvodnu godinu 2009. provest će se proporcionalno smanjenje u skladu s raspoloživim proračunom (približno za 38%). Nakon toga će se, a najkasnije do donošenja novog zakona, donijeti odluka o načinu usklađivanja nominalne potpore za proizvodnu godinu 2010.

⁴ Naime, nizak utvrđeni prag iz srpnja 2009., u uvjetima proračunskih ograničenja i očekivanog smanjenja nominalnih plaćanja iz Zakona, posebice bi negativno pogodio gospodarstva u rangu primanja od 36.000 do 150.000 kuna godišnje. Takvih je gospodarstava oko 11 tisuća na koje otpada oko 28% ukupne potpore. Usvojena izmjena je u skladu s hrvatskim pregovaračkim stajalištima po kojima je utvrđen cilj da oko 95% korisnika bude izuzeto od obvezne modulacije.

Riječ je o dijelu sredstava od ukupno raspoloživih koja će Hrvatskoj biti na raspolaganju nakon isteka razdoblja od 10 godina za izravna plaćanja, odnosno 3 godine u slučaju proračuna za ruralni razvoj. Procijenjeni puni iznos godišnje omotnice za izravna plaćanja je 373 milijuna eura što ne uključuje iznos za minirane površine. Iskustva drugih zemalja pristupnica kao i sve preporuke i zahtjevi EK u smislu stvaranja preduvjeta za korištenje sredstava, uzet će se maksimalno ozbiljno kako bi se postigla što viša razina apsorpcije EU sredstava.

3. 4. Financijski okvir za poljoprivredne potpore u Hrvatskoj do 2013. godine

Prijedlozi financijskog okvira u ovom konceptu pokazuju kontinuirani porast ukupnog poljoprivrednog proračuna u razdoblju 2010.-2013. godine nakon konsolidacije proračuna koja će se napraviti⁵. To jednako vrijedi za oba stupa potpore, izravna plaćanja i tržišne intervencije (tzv. 1. stup), te mjere ruralnog razvoja (tzv. 2. stup).

Uz **izravna plaćanja** kao proračunski najizdašniji dio potpore, važnu sastavnicu prvog stupa čine tržišno interventne mjere. Na drugoj strani je proračun za ruralni razvoj koji posebice u novim zemljama članicama ima važno mjesto u ukupnom proračunu. Ovaj koncept razmatra istodobno sva tri ova najvažnija dijela, pri čemu kao polazište koje postupno treba dostići postavlja omjer koju Hrvatsku očekuje u članstvu.

Nakon konsolidacije proračuna, napraviti će se snažan zaokret od 2011. u smjeru udjela mjera **ruralnog razvoja**. To Hrvatskoj dugoročno donosi puno više koristi i u skladu je s predviđenim sredstvima financijskog paketa za Hrvatsku. Uz umjereni porast proračuna za 1. stup, koji je nešto izraženiji u godinama 2012.-2013., predložen je puno brži porast proračuna za ruralni razvoj od 2011. godine⁶. U programskom financijskom okviru koji će se donijeti na temelju Zakona o poljoprivredi do konca 2010. godine, utvrdit će se osnovna struktura raspodjele sredstava za ruralni razvoj po trima osima. Polazište u utvrđivanju budućih prioriteta bit će analiza hrvatskih specifičnosti i potreba ali i planova ruralnog razvoja svih članica EU koji se odnose na financijsko razdoblje 2007. – 2013. godine.

Udjel mjera iz prve osi kojima je cilj jačanje **konkurentnosti**, očekivano će biti najviši. Uz to, predviđen je snažniji porast udjela i primjena mjera druge osi (okoliš i područja težih uvjeta gospodarenja). Nekoliko je važnih razloga za to, a svi imaju strateško dugoročno značenje za održivi razvitak hrvatskog ruralnog prostora i poljoprivrede. Prvi je da je riječ o mjerama potpore za koje se očekuje da će još više dobivati na značenju u financijskoj perspektivi EU nakon 2013. godine. Već sada je postotak sufinanciranja sredstvima nacionalnog proračuna za mjere druge osi niži u odnosu na druge dvije i standardno iznosi samo 20%.

Drugi je razlog mogućnost da se u uvjetima budućeg ukidanja proizvodne potpore ista nadomjesti uz ispunjavanje određenih uvjeta za razmjerno veliki broj proizvođača. Posebice su važne potpore za područja s težim uvjetima gospodarenja gdje se na horizontalnoj osnovi mogu dodjeljivati dodatna sredstva i tako povećavati ukupnu apsorpciju. Jednako tako je važno promovirati i sustavno koristiti **integriranu** i **ekološku proizvodnju** gdje su dozvoljene potpore po površini bitno više od uobičajene osnovne potpore iz 1. stupa. Ovo je posebice značajno za voćarsku i vinogradarsku proizvodnju. Treći razlog je jednostavnija procedura prijava za potporu gdje nije nužno postojanje pojedinačnih programa. Funkcionalni sustavi LPIS i IAKS omogućiti će uspješnu provedbu ovih programa za veći broj korisnika.

⁵ Konsolidacija podrazumijeva i određeno regrupiranje pojedinih stavki koje će se napraviti unutar utvrđenog proračunskog okvira

⁶ Projekcija ukupnog poljoprivrednog proračuna u prilogu 1. ovoga dokumenta uzima u obzir i korištenje prosječno do 20% sredstava iz omotnice za ruralni razvoj za nadopunjujuća plaćanja ('top-ups') u 1. stupu za razdoblje 2012. - 2013. godine.

Udio proračuna za **intervencije** u Hrvatskoj je tijekom razdoblja 2007.-2009. bio iznimno visok i koristio se *de facto* kao dopuna izravnim plaćanjima, ali na različit način od plaćanja u EU. Stoga je, a na tragu očekivanja EK, predloženo bitno smanjenje njegovog udjela, uz daljnju izgradnju administrativnih kapaciteta u smjeru korištenja ove potpore koja nas očekuje po ulasku u EU. Na temelju Zakona o uređenju tržišta koji je usvojen koncem 2009. godine nastavit će se usklađivanje sa sustavom u EU u ovom području putem donošenja podzakonskih propisa.

Projekcija poljoprivrednih potpora za razdoblje do 2013. godine

	Ø '06-08	2009	2010	2011	2012	2013
I. stup ukupno	349,7	346,8	312,5	321,9	350,7	370,3
udio I. stupa %	83,7	81,2	76,9	70,9	62,7	54,4
II. stup ukupno	68,0	80,4	93,7	131,8	209,0	310,2
udio II. stupa %	16,3	18,8	23,1	29,1	37,3	45,6
SVEUKUPNO	417,7	427,2	406,1	453,8	559,7	680,5

mil. EUR

4. IZRAVNA PLAĆANJA U RAZDOBLJU 2011. - 2013. GODINE

4. 1. Osnovna razlika između postojećeg hrvatskog sustava i EU modela izravnih plaćanja

Osnovni propis kojim je u EU uređeno pitanje izravnih plaćanja je Uredba Vijeća 73/2009, koja predstavlja zadnju etapu u nizu promjena uvedenih nakon reforme izravnih plaćanja u EU u 2003. godini.

Najvažnije načelo sustava izravnih plaćanja u EU je **odvajanje plaćanja od proizvodnje** (*'de-coupling'*). Uvjet za ostvarenje prava na izravna plaćanja je poštivanje pravila višestruke sukladnosti (*'cross-compliance'*) koja se odnose na primjenu dobre poljoprivredne prakse, očuvanje okoliša, zdravlja ljudi, životinja i biljaka te dobrobiti životinja.

Već je najavljeno da se za iduću financijsku perspektivu EU 2014.-2020. predviđa značajnije ujednačavanje plaćanja po površini i smanjivanje postojećih velikih razlika, kako između različitih proizvođača tako i između pojedinih zemalja⁷. Godina hrvatskog ulaska u EU (2012) biti će ujedno godina kada će većina preostalih proizvodno vezanih plaćanja u pojedinim zemljama članicama biti integrirana bilo u jedinstvena plaćanja po gospodarstvu (tzv. *SPS model*), bilo u jedinstvena plaćanja po površini u zemljama koje primjenjuju tzv. *SAPS model*. Iznimka će biti potpore za krave dojilje, ovce i koze.

Do godine 2008. u Hrvatskoj su sva izravna plaćanja bila proizvodno vezana. Zakonom o državnoj potpori poljoprivredi i ruralnom razvoju, koji je stupio na snagu u srpnju 2009. godine, učinjen je veliki korak u smjeru usklađivanja s EU sustavom izravnih plaćanja. Njime

⁷ Postojeći sustav izravnih plaćanja u zemljama EU nije jedinstven. Brojne su razlike u primjeni, uključivo i u odabiru modela što je pitanje političkog odabira svake članice. Ključne odrednice su iste za sve ali mogućnosti koje su ostavljene zemljama članicama su do te mjere raznovrsne da je u praksi gotovo nemoguće pronaći dvije zemlje članice koje imaju potpuno istovjetan sustav.

Većina novih zemlja članica još uvijek primjenjuje pojednostavljeni sustav plaćanja po površini (SAPS) uz mogućnost dopunjujućih plaćanja koja u određenim slučajevima mogu biti proizvodno vezana. Mnoge stare zemlje članice primjenjuju tzv. historijski SPS model kojim je napravljena poveznica s pravima na plaćanje iz referentnog razdoblja 2000.-2002. a koja je danas sve teže pravdati jer je potpora u pravilu odvojena od proizvodnje. Budući smjer ZPP-a predviđa postupno ukidanje historijskih prava što je uzeto u obzir u planiranju hrvatske poljoprivredne politike.

su uvedeni mehanizmi bitni za buduću provedbu izravnih plaćanja u EU, uključujući sustav višestruke sukladnosti i integrirani sustav za administraciju izravnih plaćanja, iako se oni za sada još uvijek ne mogu primjenjivati u cijelosti na način kako je to uređeno u EU.

Zakonom je također uvedeno **nevezano osnovno plaćanje** po poljoprivrednoj površini čime je već u prvoj godini primjene (2009) osigurano da gotovo 50% svih izravnih plaćanja bude proizvodno nevezano⁸.

Međutim, zbog nemogućnosti primjene svih potrebnih elemenata višestruke sukladnosti ('cross-compliance') i odgovarajuće kontrole u kratkom razdoblju, te radi osiguranja načela postupnosti, izravna plaćanja po osnovnoj površini do ulaska u EU neće se moći isplaćivati samo za održavanje poljoprivrednog zemljišta uz dobru poljoprivrednu praksu, odnosno bez ikakve proizvodnje. Od 2012. godine se međutim uvodi u cijelosti sustav plaćanja usporediv s proizvodno nevezanim plaćanjima po površini u EU koji se primjenjuje u okviru SPS modela.

4. 2. Polazne postavke koncepta za reformu politike izravnih plaćanja u Hrvatskoj 2010. godine

U odabiru osnovnog modela izravnih plaćanja koji će se primijenjivati od trenutka stjecanja hrvatskog članstva u EU, nakon konzultacija s partnerskim skupinama, donesena je politička odluka da to bude **SPS regionalni model** uz sljedeća obilježja:

- cijeli teritorij države je jedna regija;
- primjena različitih iznosa izravnih plaćanja po hektaru za livade i pašnjake te ostalo poljoprivredno zemljište;
- primjena proizvodno vezanih SPS plaćanja za krave dojilje (100% u odnosu na dozvoljeni iznos), ovce i koze (50% u odnosu na dozvoljeni iznos)⁹;
- primjena nacionalne rezerve za neke osjetljive sektore putem dodatnih vrijednosti osnovnih prava na plaćanje u skladu s člankom 57 Uredbe Vijeća 73/2009;
- primjena posebnih prava na plaćanje za farme bez zemlje u sektoru mlijeka, goveđeg mesa, ovaca i koza.

Uz pretpostavku hrvatskog članstva u EU od 2012. godine, primjena opisanog modela u praksi znači zaprimanje zahtjeva za izravna plaćanja i podjelu prava na plaćanje u 2012. godini te prve isplate poljoprivrednicima u 2013. godini.

Osnovni preduvjeti za stjecanje prava na izravna plaćanja od 2011. godine bit će uredno reguliran pravni status korištenja poljoprivrednog zemljišta od strane podnositelja zahtjeva.

Ocijenjeno je da navedeni model na najbolji način može odgovoriti na izazove s kojima će se suočiti hrvatska poljoprivreda i poljoprivrednici zbog promjene dosadašnjeg modela izravnih plaćanja.

Zadnja godina primjene izravnih plaćanja po nacionalnom modelu biti će 2011. Ta godina će ujedno biti referentno razdoblje za utvrđivanje dodatnih prava u pojedinim osjetljivim sektorima zbog prijelaza na sustav SPS plaćanja. Godina 2011. je ujedno godina kada se

⁸ Ovo plaćanje je konceptualno podudarno budućim plaćanjima po površini unutar SPS modela gdje kao i danas u Hrvatskoj postoji mogućnost utvrđivanja različitih iznosa za livade i pašnjake u odnosu na ostale vrste korištenja poljoprivrednog zemljišta. Za ovu vrstu plaćanja ne uvjetuje se određena vrsta proizvodnje, što znači da je sloboda poljoprivrednika u odabiru vrste proizvodnje maksimalna.

⁹ Dodjela prava korisnicima na plaćanja za krave dojilje, ovce i koze, utvrdit će se nakon okončanja pregovora s EU i utvrđivanja limita u pogledu broja stoke za koji se može ostvariti ova potpora.

očekuje da će po prvi puta biti moguće provesti obradu podnesenih zahtjeva uz izravna plaćanja uz potpuno korištenje LPIS sustava i registraciju korisnika u novoj bazi podataka.

Cilj je da se u zadnjoj godini prije ulaska RH u EU maksimalno pojednostavni sadašnji sustav koji još uvijek ima značajan udio proizvodno vezanih plaćanja. Cilj je također da sustav izravnih plaćanja za proizvodnu 2011. bude puno bliži sustavu koji će Hrvatska primjenjivati 2012. u odnosu na sustav koji će se primjenjivati za godinu 2010. godinu¹⁰. Ovo vrijedi kako u pogledu distribucije plaćanja između pojedinih sektora tako i u pogledu distribucije plaćanja između pojedinih korisnika.

Osnov koncepta po kojemu će Hrvatska prelaziti na sustav koji će primjenjivati stupanjem u članstvo EU biti će progresivno povećanje udjela nevezanog plaćanja po osnovnoj površini. Najprije u proizvodnoj godini 2011. a zatim će se to daljnje nastaviti i nakon ulaska u EU.

4. 3. Progresivni porast udjela nevezanih plaćanja

Zakonom o državnoj potpori poljoprivredi i ruralnom razvoju iz srpnja 2009. godine značajno je smanjen broj proizvodno vezanih plaćanja, i to s prijašnjih više od 200 na sadašnjih 37 stavaka (19 u stočarstvu i 18 u biljnoj proizvodnji).

Postojeća razina plaćanja po osnovnoj površini koja se ne uvjetuju nekom konkretnom proizvodnjom procijenjena je na Ø 51,5% udjela u ukupnim plaćanjima za proizvodne godine 2009. i 2010. Projekcija ovoga koncepta za godinu 2011. predviđa porast na 67%, uz dodatnih 9,7% udjela proizvodno vezane potpore za krave dojilje i ovce i koze. Zbirno, to će iznositi gotovo 77% od ukupnih plaćanja koja se svojim obilježjima mogu podvesti pod sustav sadašnjih osnovnih SPS plaćanja u EU.

4. 4. Potpora osjetljivim sektorima

Za limitirani broj sektora predviđeno je zadržavanje proizvodno vezanih plaćanja za 2011. godinu uz smanjenje udjela ove potpore u ukupnoj omotnici. Financiranje manjeg broja stavaka uz zadržavanje elemenata povezanosti s proizvodnjom koji se ne bi mogli podvesti pod osnovni SPS model u 2012. godini, nastaviti će se iz nacionalnog proračuna. Udio tih stavaka međutim nakon ulaska u EU biti će manji od 5% u ukupnim izravnim plaćanjima¹¹.

Ocjena stupnja osjetljivosti i važnosti pojedinih sektora u smislu (ne)zadržavanja proizvodno vezanih plaćanja u 2011. godini provedena je na temelju višekriterijalne analize svih postojećih vrsta izravnih plaćanja. Osnovni kriteriji su bili sadašnja struktura plaćanja u Hrvatskoj (razina i udjeli potpore, broj korisnika, koncentracija potpore), kao i sustav izravnih plaćanja u Europskoj uniji u razdoblju prije i nakon ulaska RH. Metodologija odabira i rangiranja osjetljivih sektora detaljnije je opisana u privitku.

Na temelju kvantifikacija navedenih kriterija utvrđeno je da prijelaz na SPS sustav izravnih plaćanja može dovesti do većih problema u **osam sektora** (od čega 5 u stočarstvu i 3 u biljnoj proizvodnji), te su predložena rješenja kojima bi se otklonile očekivane poteškoće:

¹⁰ S obzirom da je u prvoj polovici 2010. godine predviđeno donošenje novog Zakona kojim će se urediti područje izravnih plaćanja, odlučeno je da se nominalna prava za proizvodnu 2010. godinu bitno ne mijenjaju, osim u dijelu koji se odnosi na financijsku disciplinu.

¹¹ Ulaskom u EU očekuje se postupno povećanje sredstava EU za financiranje izravnih plaćanja počevši od udjela od 25% u 2012. godini što će narasti na 100% tek u 2021. godini. To je jedan od dodatnih razloga zbog kojeg se predlaže zadržavanje dijela državne pomoći u prijelaznom razdoblju od najduže tri godine nakon ulaska.

- U 2011. godini, odnosno zadnjoj godini primjene nacionalnog sustava izravnih plaćanja, zadržavaju se vezana plaćanja u stočarstvu za pet stavaka: kravljje mlijeko, krave dojilje, ovce i koze, držanje goveda i rasplodne krmače, te u biljnoj proizvodnji za tri stavke: duhan, šećernu repu i maslinovo ulje, u okviru utvrđenih proizvodno vezanih sektorskih omotnica. Za svaki od navedenih sektora predviđeno je zadržavanje samo jednog proizvodno vezanog poticaja;
- U 2012. godini na temelju objektivnih i nediskriminacijskih kriterija dodijelit će se unutar mehanizma **nacionalne rezerve** povećana, odnosno posebna prava na plaćanje, poljoprivrednicima u sektorima kravljeg mlijeka, tova goveda, te ovaca i koza (u slučaju ovaca i koza, uzet će se u obzir dozvoljena razina proizvodnog vezivanja nakon ulaska i postojeća razina plaćanja iz referentnog razdoblja). Također se proizvođačima duhana dodjeljuju povećana prava do visine 40% proizvodno vezane sektorske omotnice iz 2011. godine (koeficijent nevezanih plaćanja: 0,4). Sva prava iz nacionalne rezerve će u cijelosti biti proizvodno nevezana;
- Od 2012. godine proizvođačima šećerne repe, ekstra djevičanskog maslinovog ulja, duhana i u sektoru svinjogojstva (za rasplodne krmače) odobravaju se vezana plaćanja u obliku **državne pomoći** ('existing state aid'). U slučaju duhana državnim potporom bit će obuhvaćeno do 60% od sektorske omotnice iz 2011. godine, a za ostala tri sektora do 100% proizvodno vezane omotnice iz 2011. godine.

4. 5. Ostali elementi i neke kvantifikacije reforme politike izravnih plaćanja

Sadašnja posebna plaćanja po površini za ekološku proizvodnju koja se isplaćaju unutar mjera I. stupa prebacuju se od 2011. godine u drugu os mjera ruralnog razvoja. Jednako tako će se preoblikovati sadašnja plaćanja po pčelinjoj zajednici i kilogramu meda te će se provoditi mjere potpore sektoru pčelarstva putem mjera ruralnog razvoja.

Sva ostala proizvodno vezana plaćanja unutar 1. stupa potpore, osim prethodno navedenih osam stavaka, ukinuti će se od 2011. godine. Osnovna plaćanja za livade i pašnjake se od 2011. neće uvjetovati brojem stoke a vezana potpora za proizvodnju kravljeg mlijeka moći će se u 2011. godini ostvariti samo za mlijeko koje ispunjava zahtjeve EU kakvoće.

Osnova za izravna plaćanja bit će korištenje minimalno 1 ha poljoprivrednog zemljišta. Iznimno, u slučaju gospodarstava koja imaju isključivo vinograde ili maslinike ili ostale dugogodišnje nasade, osnova za plaćanje bit će uvjetovana minimalnom površinom od 0,3ha svake za svaku od navedenih vrsta korištenja poljoprivrednog zemljišta.

Pravo na plaćanje za krave dojilje će se od 2011. godine uskladiti s uvjetima za ostvarenje ove potpore u EU kako bi se došlo do što vjerodostojnijeg broja u planiranju ove sektorske omotnice nakon ulaska RH u EU. To znači da pravo na potporu za krave dojilje, koja će ubuduće u Hrvatskoj imati još veću ulogu u smislu raspoloživog proračuna, treba isključivati pravo na potporu po osnovi isporuke mlijeka.

U strukturi proizvodno vezanih plaćanja za 2011. godinu, glavninu čini stočarstvo (više od 85%) pri čemu je udio mlijeka unutar plaćanja u stočarstvu najznačajniji (40%). Ukupna proizvodno vezana plaćanja smanjit će udjel s Ø 49% za razdoblje 2009.-2010. na najviše 33% u 2011. godini te potom na najviše 14% u 2012. godini.

Utvrđivanje tzv. osnovnih **prava na plaćanje** (eng. '*payment entitlements*') provest će se 2012. godine polazeći od ukupne površine zemljišta za koje će biti podneseni zahtjevi za izravna plaćanja i čije će korištenje biti evidentirano u referentnoj bazi čestica poljoprivrednog zemljišta (tzv. ARKOD).

Način utvrđivanja broja i visine osnovnih prava je razmjerno jednostavan: dijeli se odgovarajući dio financijske omotnice¹² s prijavljenim brojem hektara zemljišta¹³. Procijenjena donja razina jedinične vrijednosti prava polazeći od procjene površina za koje će biti podneseni zahtjevi je 98 EUR/ha za livade i pašnjake te 295 EUR/ha za ostalo zemljište.

Ukupni udjel nevezanog plaćanja po površini u odnosu na sva izravna plaćanja iznositi će najmanje 67% što uključuje i približno 1% iznosa iz nacionalne rezerve za nove poljoprivrednike. Proizvodno vezana plaćanja za krave dojilje, ovce i koze bi imale udio od približno 10% u ukupnim plaćanjima u prvoj godini članstva.

Ostatak bi činili nacionalna rezerva i nacionalna sredstva za državnu pomoć koji bi se raspoređivali poljoprivrednicima u osjetljivim sektorima. Nacionalna rezerva za osjetljive sektore iznosila bi približno 19% od procijenjene donje razine financijske omotnice za 2012. godinu, dok bi istodobno udjel državne pomoći iznosio približno 4,8%. Dakle, njihov međusobni omjer u ukupnim plaćanjima je 80:20 u korist nacionalne rezerve koja je u cijelosti proizvodno nevezana.

Taj omjer bi trebao biti nepromjenjiv tijekom razdoblja 2012.-2014. godine. Nakon 2014. godine bi uslijed ukidanja preostalih izravnih plaćanja putem državne pomoći sredstvima dopunjujućih plaćanja iz nacionalnog proračuna bila sufinancirana isključivo proizvodno nevezana plaćanja.

5. ADMINISTRATIVNE PRIPREME

5. 1. Pripremne aktivnosti Agencije za plaćanja

Preduvjet za uspješan prijelaz na SPS sustav izravnih plaćanja je ispunjavanje svih administrativnih zahtjeva, prije svega onih koji se odnosi na zadaće iz nadležnosti Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju.

Detaljan prikaz aktivnosti vezan uz uspostavu i akreditaciju Agencije za plaćanja prikazan je u dokumentu pod nazivom "*Uspostava Agencije za plaćanja i IAKS sustava u Republici Hrvatskoj*" koji je tijekom siječnja prezentiran Europskoj komisiji.

Za potrebe koncepta reforme politike izravnih plaćanja najvažniji element priprema Agencije za plaćanja je uspostava LPIS sustava, koji bi u punoj funkciji trebao biti krajem I. tromjesečja 2011. godine i poslužio bi kao temelj za dodjelu prava na plaćanje poljoprivrednicima u 2012. godini.

S obzirom na kompleksnost uspostave registara za praćenje dodijeljenih prava na plaćanje, predviđene su aktivnosti na izgradnji administrativnog sustava, posebno njegovog dijela koji je vezan uz dodjelu prava na plaćanje, već tijekom 2010. godine. Simulacija dodjele prava na plaćanje provest će se i prije ulaska RH u EU, odnosno prije početka primjene SPS sustava, kako bi se na vrijeme uočili i otklonili mogući nedostaci, te osigurala pravodobna i tehnički ispravna dodjela prava na plaćanja poljoprivrednicima u 2012. godini.

¹² Hrvatsko očekivanje iz pregovaračkog stajališta je da će skupa s nadopunjujućim plaćanjima (top-ups) postići već u prvoj godini članstva 100% iznosa omotnice za izravna plaćanja koja će joj biti odobrena. Za potrebe ovog dokumenta napravljena je i inačica koja uzima u obzir približno 90% iznosa omotnice što odgovara predviđenom iznosu izravnih plaćanja za 2011. godinu.

¹³ Za potrebe ovog dokumenta korišten je polazni parametar ukupno korištenog poljoprivrednog zemljišta u iznosu 800 tisuća hektara. Pri tome je procijenjen određeni porast korištenja livada i pašnjaka na 50.000 ha u odnosu na sadašnje stanje (oko 26.000 ha). Ostatak je ostalo korištenje zemljišta (750 tisuća ha) što je približno površina prijavljena za izravna plaćanja za 2009. godinu.

5. 2. Hodogram aktivnosti Ministarstva na provedbi reforme politike izravnih plaćanja

- Presentacija Koncepta predstavnicima EK, konac siječnja 2010. godine. *Izvršeno.*
- Usvajanje Koncepta reforme na Vladi RH, prva polovica veljače 2010. godine
- Izrada prijedloga Zakona kojim će se urediti područje izravnih plaćanja do ulaska RH u EU kao i za razdoblje nakon ulaska, konac travnja 2010. godine
- Rasprava i usvajanje Zakona o izravnim plaćanjima, lipanj 2010. godine

Nakon usvajanja Koncepta na Vladi RH, osnovat će se pri Ministarstvu poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja multidisciplinarno stručno povjerenstvo za izradu zakona. U radu povjerenstva biti će zastupljene sve najvažnije partnerske skupine iz ovog područja kako bi se osigurala transparentnost i izrada što kvalitetnijeg prijedloga teksta zakona koji će potom biti upućen najprije na usvajanje na Vladu RH pa potom u Hrvatski sabor.

Istodobno, Ministarstvo će organizirati tijekom veljače i ožujka promotivnu terensku kampanju tijekom koje bi se u nekoliko hrvatskih regija poljoprivrednicima prezentirali smjer i sadržaj poljoprivredne politike Vlade i Ministarstva u područjima izravnih plaćanja i ruralnog razvoja tijekom pretpristupnog razdoblja, te upoznavanje poljoprivrednika i šire javnosti s politikom potpore u poljoprivredi koja nas očekuje nakon ulaska u EU.

PRILOZI

- 1. Struktura ukupne poljoprivredne potpore u Hrvatskoj u razdoblju 2006. – 2013.: Projekcija obveza za razdoblje 2010. – 2013. uključujući sredstva RH i EU**
- 2. Projekcija poljoprivredne potpore u razdoblju do 2013. godine**
- 3. Hrvatska nakon ulaska u EU: ukupni priljev Eu sredstava za razdoblje 2012. – 2013. (odobrenja za obveze)**
- 4. Izravna plaćanja u Hrvatskoj 2009. i 2010. godine**
- 5. Metodologija odabira i rangiranje osjetljivih sektora za zadržavanje proizvodno vezanih plaćanja u 2011. godini**
- 6. Proizvodno vezana plaćanja u 2011. godini: grafički prikaz**
- 7. Progresivan rast nevezanih plaćanja 2009. – 2012. godine: grafički prikaz**
- 8. Struktura izravnih plaćanja u 1. godini primjene SPS modela (godina RH ulaska u EU) : grafički prikaz**
- 9. Izravna plaćanja u Hrvatskoj u razdoblju 2006. – 2013. – shematski prikaz reforme 2010.**
- 10. Zajednička poljoprivredna politika za razdoblje 2007. – 2013.: EU i RH**

STRUKTURA UKUPNE POLJOPRIVREDNE POTPORE U HRVATSKOJ U RAZDOBLJU 2006. - 2013.:
Projekcija obveza za razdoblje 2010. - 2013., uključujući sredstva RH i sredstva EU ****

mil. kuna

		Ø '06-08	2009	2010	2011	2012	2013
I. stup Tržišno- cjenovna politika	Izravna plaćanja*	2.272,0	2.112,6	2.147,0	2.256,6	2.423,8	2.558,4
	Intervencije*	252,7	391,5	109,0	67,7	108,3	115,1
	UKUPNO	2.524,8	2.504,1	2.256,0	2.324,3	2.532,1	2.673,5
	Udio I. stupa %	83,7	81,2	76,9	70,9	62,7	54,4
II. stup Ruralni razvoj	Investicijska potpora**	344,0	479,6	537,9	573,1	665,4	987,7
	Ruralni razvitak ostalo***	146,8	100,9	138,4	378,8	843,4	1.251,9
	UKUPNO	490,8	580,5	676,3	951,9	1.508,8	2.239,6
	Udio II. stupa %	16,3	18,8	23,1	29,1	37,3	45,6
SVEUKUPNO		3.015,6	3.084,6	2.932,3	3.276,2	4.040,9	4.913,1

* obveze na razini proizvodne godine, nakon modulacije za godine 2009.-2011.

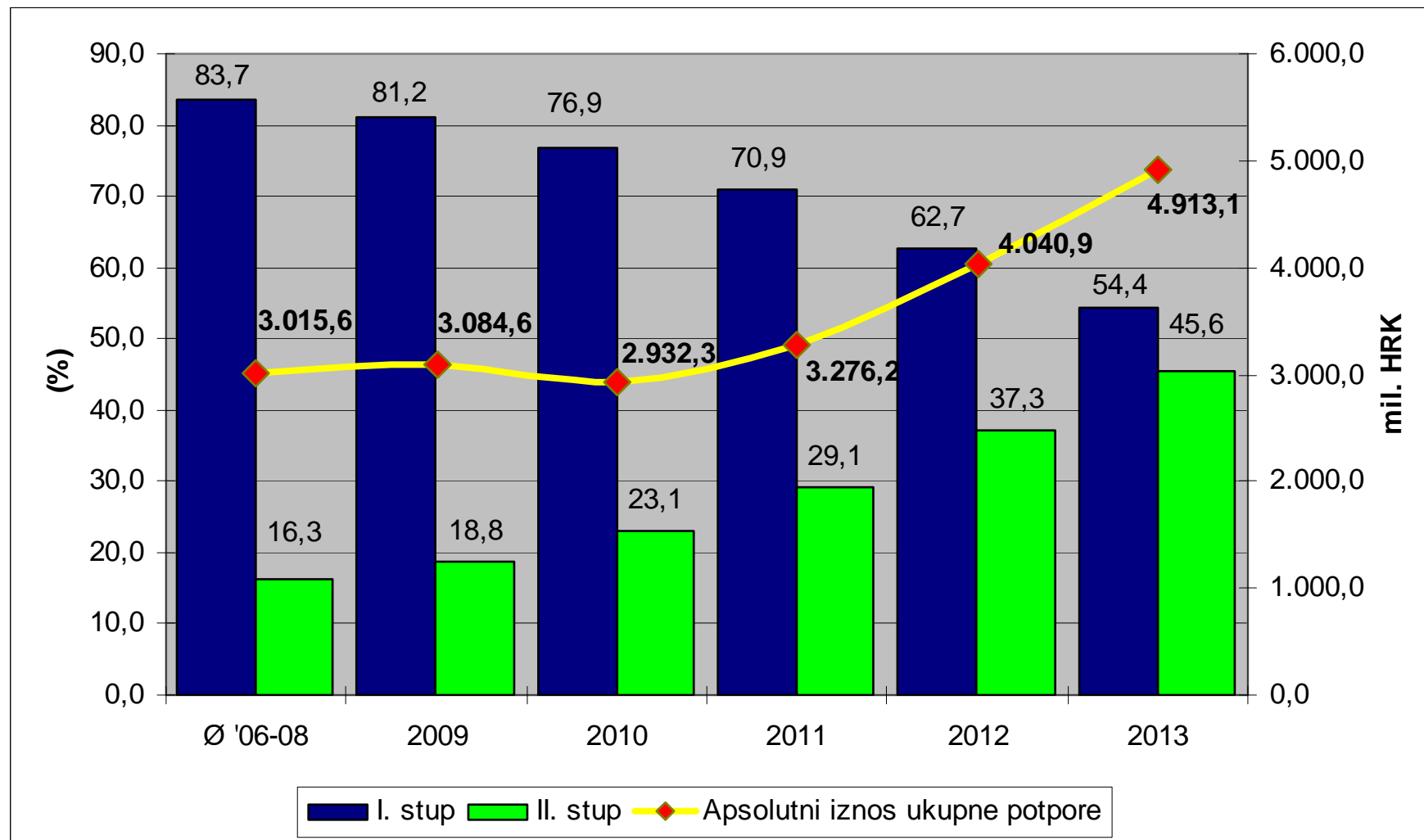
** uključivo i dohodovna potpora u RH do 2010. godine, te sredstva SAPARD/IPARD za programsko razdoblje 2006.-2011. (Ø apsorpcija 92%)

*** ostale mjere ruralnog razvoja (2. i 3. os, LEADER i tehnička pomoć od 2012. godine)

**** Procjena stvorenih obveza za izravna plaćanja za 2012. i 2013. godinu: 90% i 95% od financijske omotnice

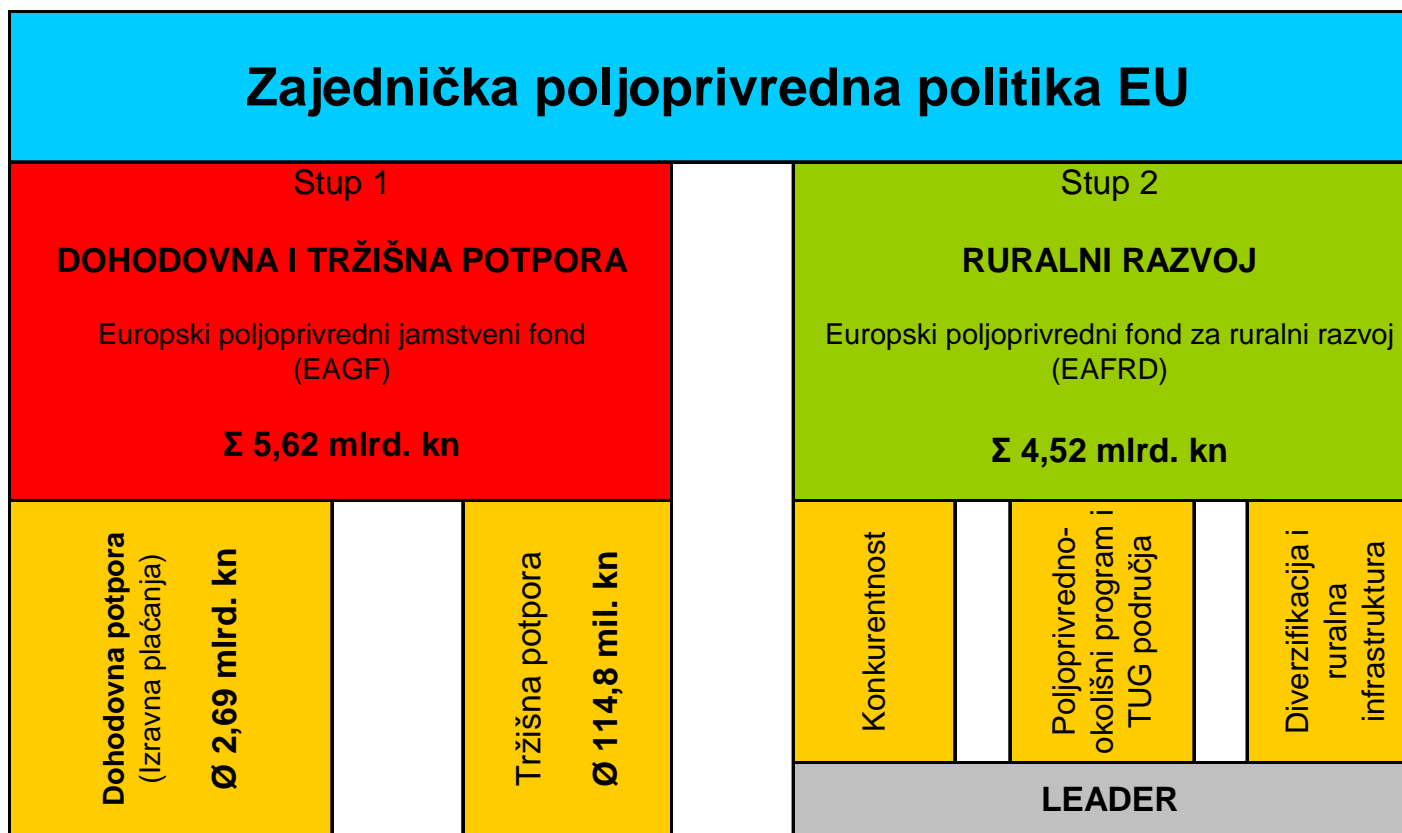
Procjena stvorenih obveza za II. stup potpore za 2012. i 2013. godinu: 80% i 85% od sredstava alociranih za RH

PROJEKCIJA POLJOPRIVREDNE POTPORE U RAZDOBLJU DO 2013.

Hrvatska nakon ulaska u EU:

- ukupan priljev EU sredstava za razdoblje 2012-2013 (odobrenja za obveze)* -

Pretpostavka: Maksimalno iskorištenje i odobreno 100% sredstava za izravna plaćanja od 1. godine članstva!

* uključena su i sredstva RH

IZRAVNA PLAĆANJA U HRVATSKOJ U 2009. I 2010.

VRSTA IZRAVNOG PLAĆANJA		jed. mj.	2009	2010
			iznos	
1	Osnovno plaćanje po površini – livade i pašnjaci	ha	1.000	1.200
2	Osnovno plaćanje po površini – ostale vrste korištenja	ha	2.250	2.250
B. 1. Biljna proizvodnja				
1	Sjeme krumpira	ha	6.750	2.750
2	Sjeme suncokreta i duhana	ha	4.750	2.750
3	Sjeme kukuruza	ha	2.750	750
4	Sjeme pšenice, pšenoraži, raži, ječma, zobi	ha	250	240
5	Sjeme ostalih kultura	ha	550	250
6	Povrće za industrijsku preradu	ha	750	450
7	Šećerna repa	ha	1.800	1.800
8	Višegodišnji nasadi	ha	250	240
9	Vinogradi, teži uvjeti gospodarenja	ha	1.150	750
10	Ostalo: povrće, ljekovito bilje, jagode, hmelj	ha	250	240
11	Ekol. proizvodnja: oranice, višegod. nasadi	ha	2.750	2.750
12	Ekološka proizvodnja – livade i pašnjaci	ha	700	1.050
13	Prerada ploda maslina	kg	0,75	0,63
14	Maslinovo ulje ekstra djevičansko	l	10,00	6,00
15	Voćne i lozne sadnice – certificirane	kom	3,20	2,56
16	Voćne i lozne sadnice – standard	kom	1,60	1,28
17	Sadnice maslina	kom	4,00	3,20
18	Duhan	kg	6,45	6,13
B. 2. Stočarska proizvodnja				
19	Krave dojilje	grlo	1.300	1.300
20	Krave dojilje u ekstenzivnom uzgoju	grlo	2.500	2.300
21	Ovce i koze	grlo	120	120
22	Tov i držanje goveda (uklj. žen. grla)	grlo	1.400	1.400
23	Klanje goveda	grlo	500	500
24	Tov teladi	grlo	400	400
25	Mliječne krave	grlo	900	800
26	Krmače	grlo	350	300
27	Tov svinja	grlo	50,0	40,0
28	Klanje utovljenih svinja	grlo	50,0	40,0
29	Rasplodna perad	kljun	9,0	7,0
30	Pčelinje zajednice	košnica	50,0	40,0
31	Mliječne krave - dodatno	grlo	250	240
32	Ovce i koze - dodatno	grlo	100	90
33	Krmače - dodatno	grlo	300	250
34	Mlijeko kravlje	kg	0,72	0,60
35	Mlijeko kravlje - dodatno	kg	0,39	0,20
36	Mlijeko ovčje i kozje	kg	1,64	1,45
37	Med	kg	2,00	1,50

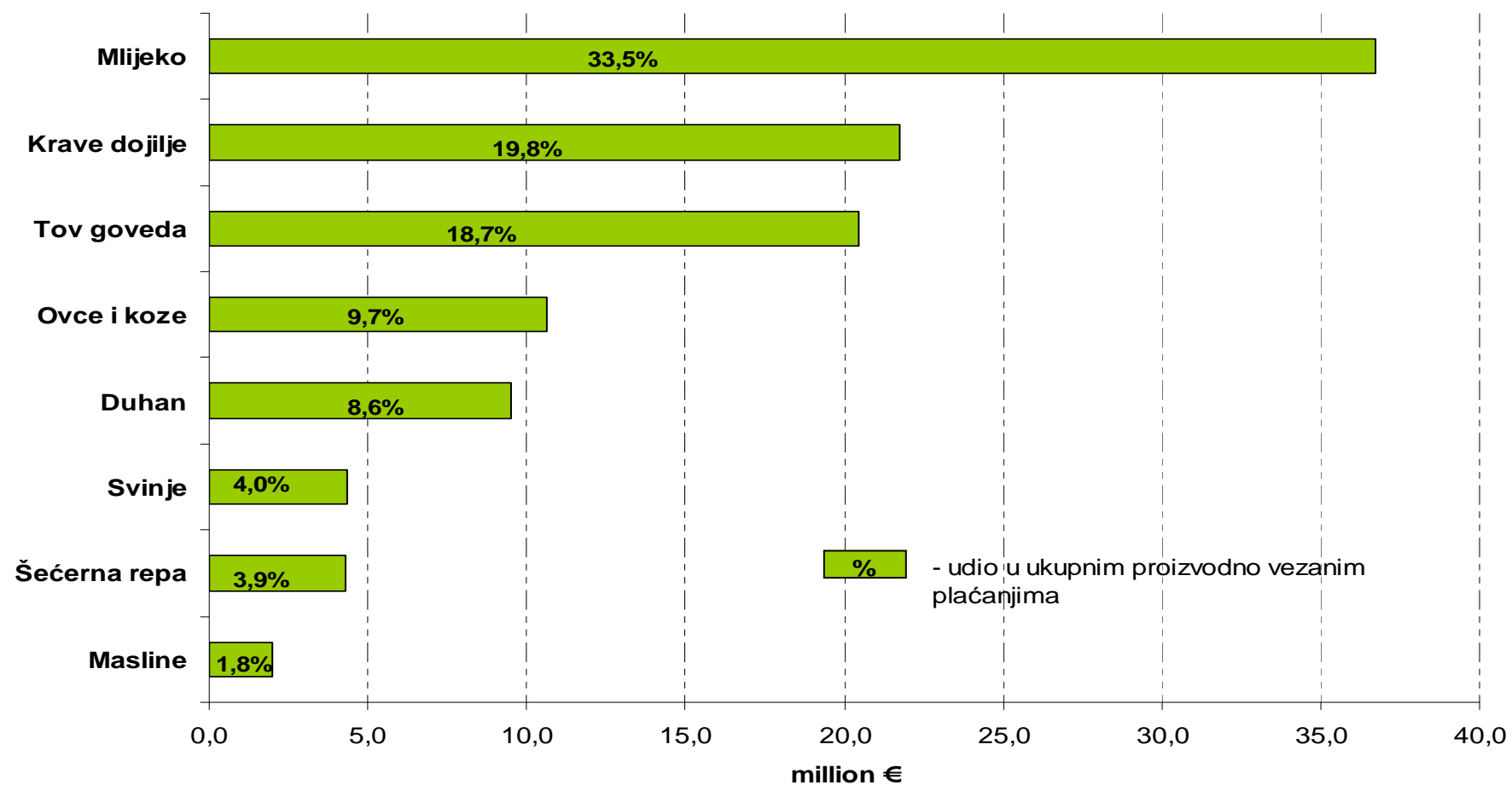
METODOLOGIJA ODABIRA I RANGIRANJE OSJETLJIVIH SEKTORA ZA ZADRŽAVANJE PROIZVODNO VEZANIH PLAĆANJA U 2011. GODINI

- U Zakonu o potpori poljoprivredi i ruralnom razvoju propisano je, osim proizvodno nevezanih plaćanja po poljoprivrednoj površini, dodatnih **37** vrsta proizvodno vezanih izravnih plaćanja, koja su grupirana u **16 sektora**/skupina na sljedeći način:
 - mlijeko
 - tov goveda
 - duhan
 - krave dojlje
 - šećerna repa
 - ovce i koze
 - masline
 - vinogradi
 - sjeme
 - svinje
 - uzgojni programi
 - povrće
 - voćnjaci
 - pčelarstvo
 - sadni materijal
 - perad
- Ocjena stupnja osjetljivosti i važnosti svakog od prethodno navedenih 16 sektora u cilju (ne)zadržavanja proizvodno vezanih potpora za proizvodnu godinu 2011., kao i ocjena stupnja osjetljivosti u odnosu na promjene koje donosi prijelaz na budući sustav proizvodno nevezanih izravnih plaćanja ulaskom RH u EU, provedena je putem kvantifikacije dva osnovna kriterija:
 - trogodišnjeg prosjeka visine i distribucije izravnih plaćanja svih evaluiranih sektora za razdoblje proizvodnih godina 2007. – 2009.
 - doprinosa evaluiranih sektora financijskoj omotnici RH, primjenjujući EU metodologiju izračuna i referentna razdoblja iz pregovaračkog stajališta za poglavlje 11
- Za potrebe rangiranja navedenih sektora korišteni su i sljedeći dodatni kriteriji:
 - broj korisnika izravnih plaćanja za svaki pojedini sektor
 - distribucija i koncentracija potpore u pojedinom sektoru
 - razlika između postojeće razine izravnih plaćanja i doprinosa financijskoj omotnici
 - postojanje vezanih plaćanja za pojedini sektor u EU od 2012. godine
- Primjenom opisanih kriterija dobivena je lista osam najosjetljivijih sektora za koje su utvrđeni sljedeći sektorski plafoni proizvodno vezanih plaćanja za proizvodnu 2011:

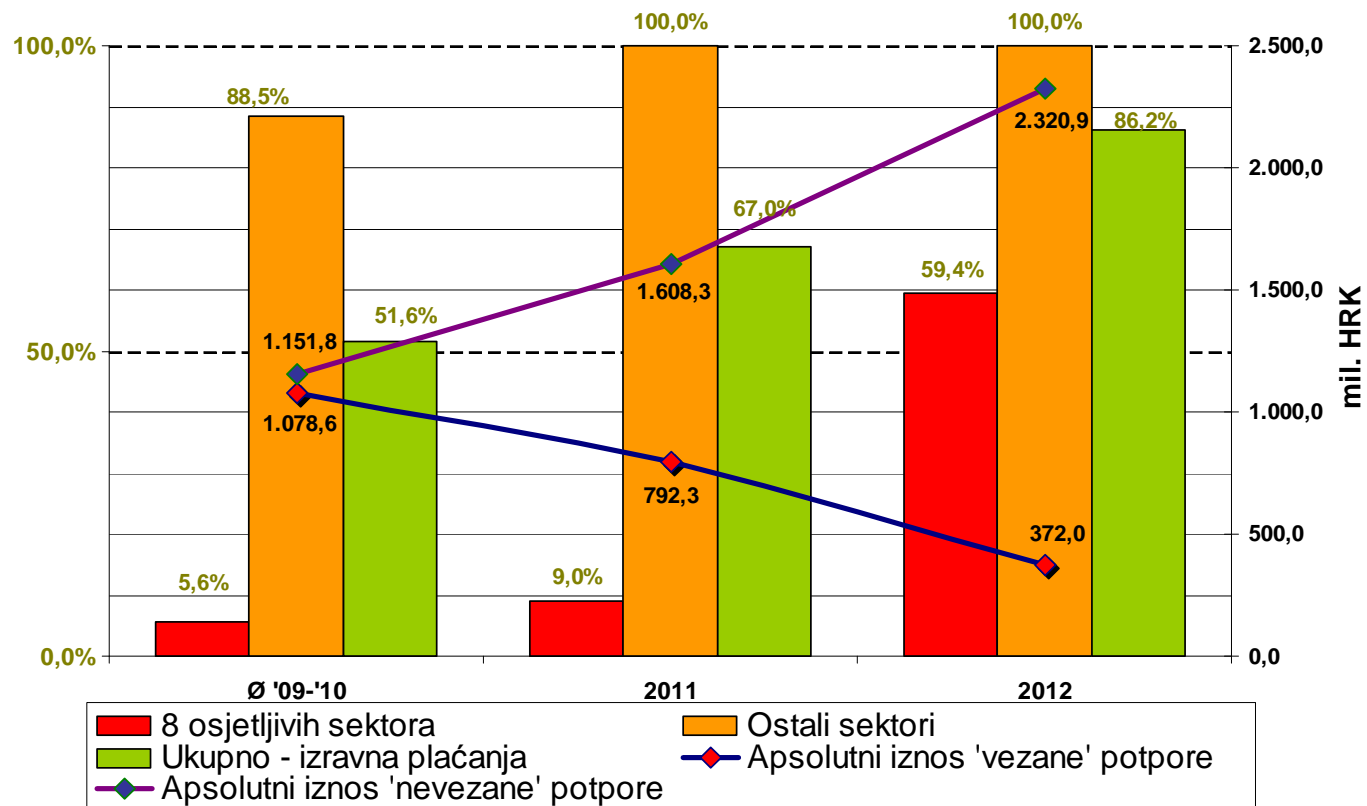
	Sektorski plafoni	Indikativni jedinični iznosi
Mlijeko	265,05 mil. HRK	0,50 HRK/kg mlijeka
Krave dojlje	157,04 mil. HRK	1.121,3 HRK/grlu
Tov goveda	147,87 mil. HRK	1.408,6 HRK/grlu
Duhan	68,45 mil. HRK	5,92 HRK/kg duhana
Šećerna repa	31,19 mil. HRK	1.417,3 HRK/ha
Ovce i koze	76,68 mil. HRK	127,8 HRK/grlu
Masline	14,51 mil. HRK	9,53 HRK/litri ulja
Svinje	31,55 mil. HRK	362,4 HRK/krmači

- Zbirna omotnica za proizvodno vezana plaćanja bit će limitirana na **792,3** mil. HRK i činit će ju isključivo navedenih 8 vrsta vezanih plaćanja. U ukupnom proračunu za izravna plaćanja za 2011. godinu, udio nevezanih plaćanja po površini bit će povećan na 67%, što će u apsolutnom iznosu biti 1.608,27 milijuna kuna. Procijenjeni iznos površina za 2011. približno je 3,5% veći od prijava za 2009. i iznosi 800.000 ha.

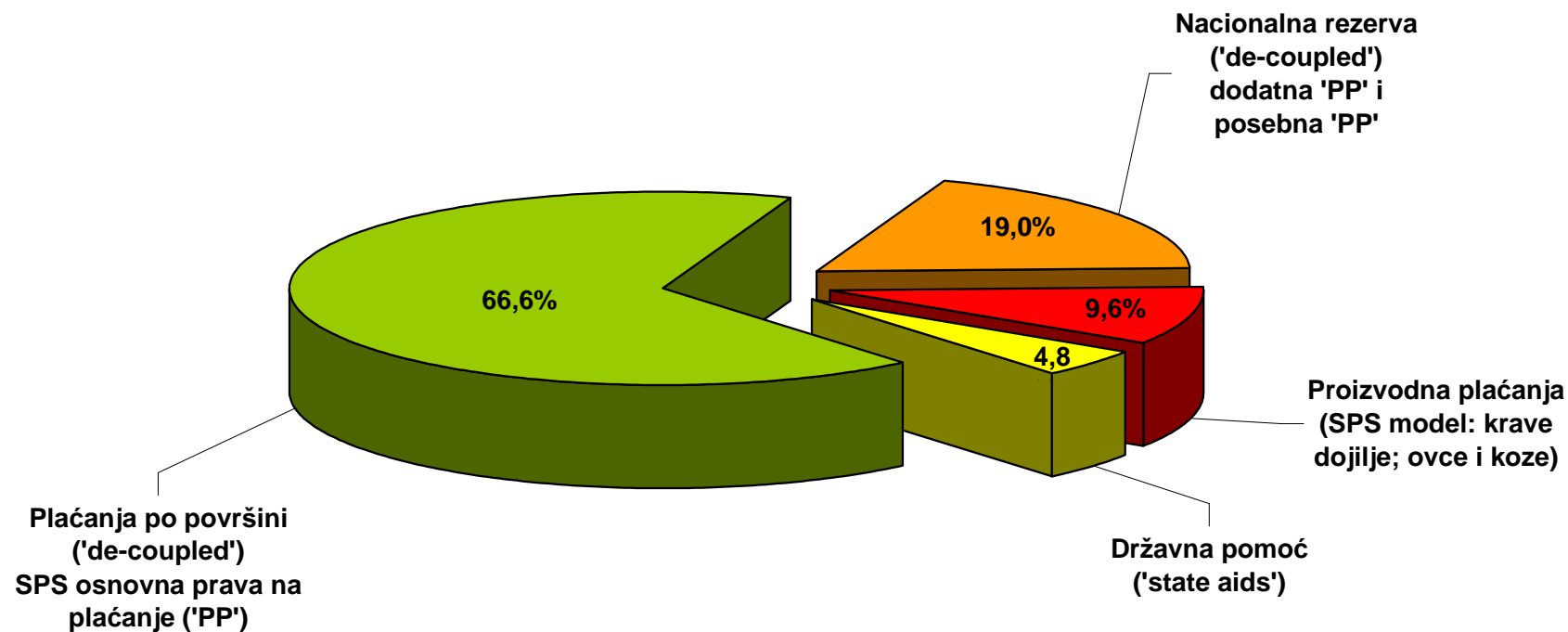
PROIZVODNO VEZANA PLAĆANJA U 2011. GODINI

PROGRESIVNI RAST NEVEZANIH PLAĆANJA 2009. – 2012.

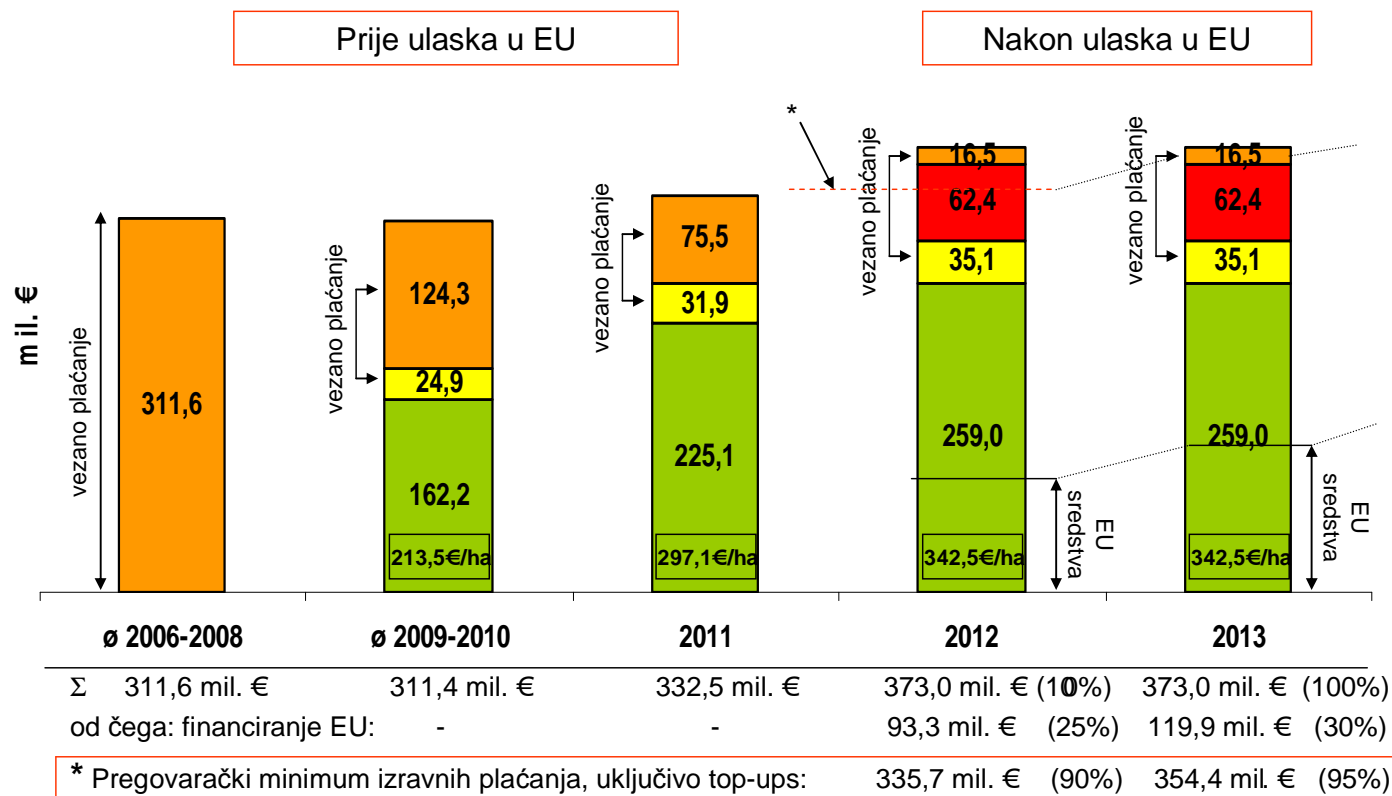

STRUKTURA IZRAVNIH PLAĆANJA U 1. GODINI PRIMJENE SPS MODELA (GODINA ULASKA RH U EU)

IZRAVNA PLAĆANJA U HRVATSKOJ U RAZDOBLJU 2006-2013:

- Shematski prikaz reforme 2010 -

Zajednička poljoprivredna politika za razdoblje 2007-2013: EU-27 i RH

	Zbroj izravna plaćanja i ruralni razvoj (mil.€), godišnje	%	Izravna plaćanja (milijuni €)*	Ruralni razvoj 2007.-2013., mil. €***	Ruralni razvoj Ø/god., mil. €	Odnos izravnih plaćanja (A) i potpora za ruralni razvoj (B)	
						omjer A/B	%
EU - 27	66.196	100,0	44.954,7	148.689,5	21.241,4	2,12	68 : 32
EU - 15	50.323	76,0	35.924,6	100.791,0	14.398,7	2,49	71 : 29
EU - 12	15.873	24,0	9.030,1	47.898,4	6.842,6	1,32	57 : 43
Stare zemlje članice							
Austrija	1.862	2,8	744,9	7.822	1.117,5	0,67	40 : 60
Belgija	775	1,2	611,8	1.145	163,5	3,74	79 : 21
Danska	1.149	1,7	1.030,5	830	118,6	8,69	90 : 10
Finska	1.512	2,3	565,5	6.626	946,6	0,60	37 : 63
Francuska	10.122	15,3	8.415,6	11.944	1.706,3	4,93	83 : 17
Grčka	2.904	4,4	2.178,4	5.078	725,4	3,00	75 : 25
Irska	1.955	3,0	1.340,5	4.299	614,1	2,18	69 : 31
Italija	6.601	10,0	4.184,7	16.916	2.416,6	1,73	63 : 37
Luksemburg	90	0,1	37,1	368	52,6	0,70	41 : 59
Nizozemska	992	1,5	853,1	973	139,0	6,14	86 : 14
Njemačka	7.701	11,6	5.774,3	13.487	1.926,7	3,00	75 : 25
Portugal	1.311	2,0	608,8	4.913	701,9	0,87	46 : 54
Španjolska	6.817	10,3	4.840,4	13.838	1.976,8	2,45	71 : 29
Švedska	1.323	2,0	763,1	3.917	559,6	1,36	58 : 42
Velika Britanija	5.209	7,9	3.975,9	8.635	1.233,6	3,22	76 : 24
Nove zemlje članice							
Bugarska	1.273	1,9	809,6	3.242	463,1	1,75	64 : 36
Cipar	96	0,1	49,7	325	46,4	1,07	52 : 48
Češka	1.419	2,1	902,2	3.615	516,4	1,75	64 : 36
Estonija	233	0,4	100,9	925	132,1	0,76	43 : 57
Latvia	340	0,5	145,6	1.362	194,5	0,75	43 : 57
Litva	700	1,1	377,4	2.260	322,9	1,17	54 : 46
Mađarska	2.051	3,1	1.314,0	5.159	737,0	1,78	61 : 36
Malta	19	0,0	5,1	100	14,3	0,36	26 : 74
Poljska	5.477	8,3	3.017,4	17.218	2.459,7	1,23	55 : 45
Rumunjska	3.202	4,8	1.777,9	9.971	1.424,4	1,25	56 : 44
Slovačka	752	1,1	386,2	2.563	366,1	1,05	51 : 49
Slovenija	310	0,5	144,1	1.159	165,6	0,87	47 : 53
Hrvatska **	622	0,9	373,0	626	313,1	1,19	54 : 46

* Godišnji iznos; referentno razdoblje za nove države članice 2016.g. nadalje, a za stare 2010.g. nadalje

** Hipotetski iznos za 100% godišnje omotnice za izravna plaćanja i 100% sredstava za 2012-2013 za ruralni razvoj, prijedlog EK (bez minski sumnjivog zemljišta)

*** Ukupni javni rashodi (nacionalna i EU sredstva); za EU-27 za razdoblje 2007-2013, za RH za razdoblje 2012-2013.